

n é b i h

Termőföldtől az asztalig

TÁJÉKOZTATÁS AZ EFSA MRA ÉS EREN HÁLÓZATÁNAK TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Szeitzné Szabó Mária – Mészáros László
NÉBIH-ÉKI

2014. április 15, Zoonózis szeminárium

Az EFSA Mikrobiológiai Kockázatbecslő hálózatának (MRA Network) tevékenysége

- 2007 óta működik
- Magyarország 2010 óta tagja
(képviselő: MÉBIH, majd NÉBIH-ÉKI [*Mészáros László*])
- 2011-ig évente egy-egy 1 napos megbeszélés
- 2012 óta évente 2x2 napos (alkalmanként 2 x ½ nap)
- Tevékenység:
 - Tájékoztató az EFSA BIOHAZ paneljének tevékenységéről (elvégzett – állásfoglalások; folyamatban lévő; új mandátumok)
 - A tagállamok kockázatbecslési tevékenységének (és kapcsolódó kutatási projektjeinek) ismertetése
 - Tapasztalatcsere
 - Javaslatok kidolgozása az EFSA saját kezdeményezésű mandátumaira

Nyerstej fogyasztásának humán egészségügyi kockázatai

- 2012. október 9-10 (*EFSA MRA Network meeting*)
 - **Nyers tehéntej tej-automatákból a Cseh Köztársaságban**
(*Raw bovine milk from vending machines in Czech Republic; R. Karpiskova, CZ*)
 - **A nyerstej-fogyasztás kockázat-haszon értékelése és a hőkezelés hatása a kockázatokra és az előnyökre Belgiumban**
(*The risk-benefit evaluation of raw cow milk consumption and the effect of heat treatment on these risks and benefits in Belgium; I. De Boosere, BE*)
 - A megbeszélést követően **kérdőív (Brigita Hengl; HR)**
 - lehet-e a nyerstejet közvetlenül a fogyasztónak értékesíteni?;
 - van-e speciális nemzeti jogi szabályozás?;
 - automatában pasztőrözött vagy nyers tejet lehet forgalmazni?;
 - kinél kell bejelenteni az automatákat, ki ellenőrzi?;
 - van-e felmérés a mikrobiológiai minőségről; vannak-e útmutatók a gazdáknak, értékesítőknek; vannak-e nemzeti epidemiológiai adatok?
- 2013. április 23-24 (*EFSA MRA Network meeting*)
 - **A finn VTEC monitoring program (Finnish VTEC monitoring programme; Pirkko Tuominen, FI):**
(2012-ben nyerstej fogyasztása miatti megbetegedések: 6 gyermek kórházi ápolás, ebből 5 HUS; a farmon szintén kimutatták)
 - A következő megbeszélésre javasolt témák között HR, BE javasolta
- 2013. november 19-20-án (*EFSA MRA Network meeting*)
 - **kiscsoportos megbeszélés**

a „nyersen tej” kiscsoportos megbeszélés kérdései (2013. november 19-20-i megbeszélés)

- A nyerstej értékesítés nemzeti szabályozása?
- Melyek a nyerstej közvetlen fogyasztó felé történő értékesítésének csatornáit?
- Vannak-e adatok nyerstej fogyasztásából eredő megbetegedésekről?
- Melyek a legfontosabb nyers tejben található patogének?
- Milyen adatokat gyűjtenek a nyerstejről?
 - Megbetegedési adatok
 - Fogyasztási adatok
 - Antimikrobiális rezisztencia (AMR) adatok
- Végeztek nemzeti kockázatbecslést nyerstejre vagy nyers tejből készített termékekre?

A nyerstej fogyasztásának felmérése (EFSA - 2014. április - a 2009-2013 közötti időszakról)

- 2009 és 2013. között évenként
- Tehén-, kecske-, juh-, ló tej megbontásban a következő információk
- Megjegyzések mértékegységekkel, a becslések és források megjelölésével web linkeket is beleértve
- A következőkre vonatkozó adatokat várják :
 1. A teljes tej **termelés** mennyisége
 2. A **teljes** tej **fogyasztás**, és ezen belül a **nyersen fogyasztott** tej mennyisége
 3. A regisztrált nyerstej **előállítók**
 4. A nyerstej-**automaták** száma, jogi szabályozásuk
 5. A nyerstej **összes baktériumszám**ának terjedelme (felhasználástól függetlenül)
 6. A nyerstej **értékesítési formái** a fogyasztóhoz (farm, üzlet, szupertmarket, házhozszállítás, étterem)
 7. A nyers tej **fogyaszthatósági időtartama** (jogszabály, jó gyakorlati útmutató, előállító)
 8. **Élelmiszerbiztonsági tanácsok** a nyers tejet fogyasztóknak
 9. A nyerstej fogyasztásából eredő élelmiszer eredetű megbetegedések 2013-ban
- 2014. május 12-13-án: tervezett napirendi pont
„Public health risk from raw milk – questions from WG of BIOHAZ Panel”

Az MRA hálózat 2014. május 12-13-i megbeszélésének előzetes programjából (1/2)

- **Kockázat alapú élelmiszerbiztonsági kritériumok - szoftver**
(*Risk based food safety criteria [software tool for setting and evaluating risk based microbiological criteria]*; **Maarten Nauta, DK**)
- **Az élelmiszerek osztrák mikrobiológiai kockázat térképe**
(*Risk map Austria concerning microbiological hazards in food*; **Monika Matt, AT**)
- **A teljes élelmiszerlánc mikrobiológiai vizsgálatának kihívásai és megvalósíthatósága**
(*Challenges and feasibility of analysis of microbial risks throughout the entire food chain*; **Benno ter Kuile, NL**)
- **Mit is jelent a „kockázatbecslés”?**
(*What is actually meant by “risk assessment?”*; **Maarten Nauta, DK**)
- **Kiscsoportos megbeszélések:**
 - Molekuláris tipizálás a forrás felderítésében ill. a járványok kivizsgálásában
 - Az élelmiszerlánc elemzése kockázatbecsléshez

Az MRA hálózat 2014. május 12-13-i megbeszélésének előzetes programjából (2/2)

- **Tagállami projektek, felmérések bemutatása:**

- **A *Bacillus cereus* toxin termelésének vizsgálata, az ételmérgezésekért felelős törzsek jellemzése és kimutatása (BACEREUS project)**
(Investigation of toxin production by Bacillus cereus, characterization and detection of the strains responsible for food poisoning (BACEREUS project); Isabel De Boosere, BE)
- **A kórokozók hő-inaktiválása húspan (PATHOGENCOOK project)**
(Heat inactivation of pathogens in meat (project PATHOGENCOOK project); Isabel De Boosere, BE)
- **Enteropatogén *Yersinia* által okozott élelmiszer eredetű megbetegedések**
(Food-borne infections caused by enteropathogenic Yersinia; Hristo Najdenski, BG)
- **Enteropatogén *Yersinia* izolálása és elterjedtsége a sertés termék láncban**
(Isolation and spread of enteropathogenic Yersinia throughout the pork production chain; Inge van Damme, vendégelőadó)

- **EFSA tevékenysége:**

- **EFSA tevékenység az élelmiszer eredetű kórokozók molekuláris tipizálása terén**
(EFSA Activities in the field of Molecular Typing of Food-borne Pathogens; Teresa Da Silva Felicio, Valentina Rizzi, EFSA)
- **A nyerstej által okozott közegészségügyi kockázat – a BIOHAZ Panel munkacsoportjának kérdései**
(Public health risk from raw milk – questions from WG of BIOHAZ Panel; Michaela Hempfen, EFSA)
- **A BIOHAZ Panel folyamatban levő és új tevékenységei**
(Current and recent activities of the BIOHAZ Panel; Michaela Hempfen, EFSA)

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

EFSA EMERGING RISK NETWORK

EREN

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

- 2010 óta
- Évi három ülés (eddig tíz)
- Feladat: újonnan felmerülő veszélyek/kockázatok előre jelzése, módszertan és konkrét ügyek, esetek
- Tagországok is bemutatnak ilyen témát, a network eldönti: emerging risknek számít-e, szükséges-e további információgyűjtés, megfigyelés
- Pl: Mo – energiaszámlák növekvő fogyasztása

- Az EFSA azért hozta létre ezt a hálózatot az uniós országok képviselőiből, hogy az újonnan felmerülő, eddig ismeretlen, vagy már ismert, de újonnan előtérbe kerülő kockázatokról információhoz jussanak a tagállamok, és megismerkedhessenek ezen a területen folyó munkával, fejlesztésekkel. Az ülések arra is lehetőséget adnak, hogy a résztvevők jelezhessék, ha az általuk ismert területeken valamilyen új veszély jelenik meg, vagy egyéb ok miatt felmerül az új kockázat gyanúja. Ezeket az információkat az ülés résztvevői értékelik, kiegészítik, és határoznak arról, szükséges-e a felmerülő témával kapcsolatosan további cselekvés, és ha igen, milyen jellegű (pl. az események fokozott figyelemmel kísérése, monitorozása, adatgyűjtés vagy formális információgyűjtés).

Emerging risk

“an emerging risk to human, animal and/or plant health is understood as a risk resulting from a newly identified hazard to which significant exposure may occur or from an unexpected new or increased significant exposure and/or susceptibility to a known hazard”. (EFSA definíció)

- Újonnan észlelt „veszély” (kórokozó vagy szennyező anyag), jelentősnek érintettség lehetőségével;
- Ismert veszély és új vagy jelentősen megnövekedett bevitel vagy érzékenység
- Nem csak/nem elsősorban mikrobiológiai veszélyekről van szó
- Új, vagy újonnan előtérbe került kockázatok

Néhány mikrobiológiai jellegű téma

- **Extraintesztinális megbetegedéseket okozó Escherichia coli (ExPEC)**

Leggyakrabban húgyúti infekciót, újszülött kori agyhártyagyulladást, szepszist, tüdőgyulladást, műtéti sebfertőzést okoz. Az ExPEC nem csak emberi, hanem állati kórokozó is. Egyik alcsoportja, a madár patogén E. coli (APEC) komoly gazdasági veszélyt jelent a baromfi ágazat számára.

- **Bőrcsomósodás-kór (Lumpy skin disease)** A bőrcsomósodás-kór jelenleg az Unióban nem fordul elő. Szeptemberben azonban újabb járványok törtek ki Törökországban, és úgy tűnik, a kereskedelem hatására a kór egyre közelebb kerül térségünkhöz.
- **West Nile virus:** Beszámoló a betegség tüneteiről, vírus vektorairól, a terjedés évszakos ciklikusságáról, az epidemiológiai adatokról, a surveillance lehetőségeiről.

- **Optisthorchis felineus fertőzések halfogyasztástól**

2003-2011 között 211 optisthorchis fertőzést diagnosztizáltak és jelentettek be Európában. Májmétely szerű fertőzést okozó trematodáról van szó, mely nem megfelelően hőkezelt hal fogyasztásával terjed. Valamennyi fertőzést Olaszországban tavakból lehalászott, marinált édesvízi hal (tinca tinca) fogyasztására lehetett visszavezetni.

- **A norovírus II.4. genotípusú új variánsához kötődő emelkedett norovírus aktivitás**

2012. második felében több országból jelentették a norovírus járványok halmozódását. Az emelkedés egy új norovírus variánshoz köthető, melyet Sydney 2012-nek is neveznek. A munkacsoport véleménye szerint ez nem nevezhető új kockázatnak.

- **Clostridium difficile járványok**

1990 óta észlelhető a *Cl.difficile* által okozott kórházi járványok számának emelkedése. Az a kórokozó élelmiszertermelő állatokból és különböző élelmiszerekből is kimutatható. Emiatt felmerül a lehetőség, hogy esetleg zoonózisról vagy élelmiszer közvetítette betegségről is szó lehet, noha eddig ezt nem bizonyították.

- **Cryptosporidium fertőzések halmozódása**

Németországban, Hollandiában, és az Egyesült Királyságban 2012 során a *cryptosporidium* fertőzések példátlan méretű emelkedését tapasztalták

- **Élelmiszer által közvetített vírusfertőzések számának emelkedése**

- Risk managers
- Advisory Forum
- Focal Points
- Scientific networks**
- Article 36 cooperation
- Expert database
- ESCO cooperation projects
- Scientific Colloquia
- Stakeholder initiatives
- International initiatives
- EU institutions
- EU enlargement
- Neighbourhood (ENP) Programme

Networks of scientific organisations supporting EFSA

EFSA's networks consist of nationally appointed EU Member State organisations with expertise in the fields covered by the network. Representatives of the commission and of other organisations, including those from outside the EU with specific expertise may also be invited to participate in the work of EFSA networks.

Networks are chaired by EFSA and supported by relevant EFSA units. Their aim is to facilitate scientific cooperation in the fields of EFSA's mission by:

- Coordinating activities
- Exchanging information
- Developing and implementing joint projects
- Exchanging expertise and best practices.
- Decision concerning the establishment and operation of European Networks of scientific

organisations operating in the fields within the Authority's mission (0.1 Mb)

Networks supporting EFSA Panels and units

Area	Network
Animal health and welfare	Scientific Network for Risk Assessment in Animal Health and Welfare
Biological hazards	Scientific Network on BSE-TSE
	Scientific Network for Microbiological Risk Assessment
Biological Monitoring	Task Force on Zoonoses Data Collection
Dietary and Chemical Monitoring	Expert Group for Chemical Occurrence Data
	Expert Group on Food Consumption Data
Emerging risks	Emerging Risks Exchange Network
GMO	Scientific Network for Risk Assessment of GMOs
Plant health	Scientific Network for Risk Assessment in Plant Health
Pesticides	Pesticide Steering Committee
	Networking Group on Pesticide Monitoring
Scientific Committee	Scientific Network on Harmonisation of Risk Assessment methodologies
	Scientific Network for Risk Assessment of Nanotechnologies in Food and Feed

